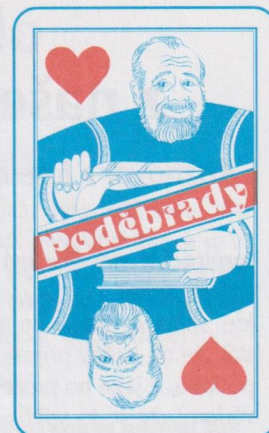

FEMAD

Národní přehlídka amatérského činoherního a hudebního divadla
FEMAD Poděbrady / Divadelní Třebíč

číslo 4

ročník 32

16. května 2004

Myslíme hlavně na mladé publikum

Rozhovor s Jakubem Zidulkou, režisérem SPODINY Plzeň

Patrick Marbe je současný anglický autor, jak jste k němu dostali?

Hry z jeho pera jsou poměrně mladé. Sice je nějaká prodleva při překladech, ale už se na českých, hlavně profesionálních scénách objevují. Přesto jsme hru Na dotek u nás v Čechách začali zkoušet vůbec jako první. Zároveň musím říci, že jsme zkoušeli hodně dlouho, asi půldruhého roku. Premiéra byla někdy v listopadu 2003 a hráli jsme to asi třikrát. Jedná se především o herecké představení a na představitele všech čtyřech rolí jsem pyšný.

Dlouho zkoušíte. To znamená, že si nedovolíte jít ven s nedotaženou inscenací?

Samozřejmě, ale realizaci také ovlivňuje skutečnost, že máme pouze dva zkušební termíny v týdnu. Já přitom musím respektovat termíny v Tylově divadle. Před námi stihli udělat premiéru v pražském Rokoku. Domnívám se, že se tato hra uvádí ještě v Brně a ještě někde. Vinohradské divadlo nabízí hru Patricka Marbera Howard Katz.

Co vás vedlo k výběru hry?

Mě se moc líbil text. Podle mého názoru má skvělou motivickou strukturu. Mladým lidem je srozumitelný.

Jenom mladým...

Přiznám se, že myslíme hlavně na mladé publikum, ale už jsem mluvil i se sedmdesátiletými babičkami a i ty to skously. Provokovala mě hra v jistých aspektech vulgární. Osobně nemám rád vulgaritu na jevišti, ale zároveň je vlastně strašně čistá a poutivá. Na prvním místě jsou tady vztahy. Pokusili jsme tu vulgaritu sdělit tak, aby nebyla vulgární.

Má SPODINA ještě něco na repertoáru?

V tuto chvíli ne. Vlastně ještě držíme minikomedie, ale už jsme je dlouho nehráli a museli bychom je oprášit.

Co tedy připravujete?

Úplně jiné téma, tedy Loupežníky na chlumu

od Ivy Peřinové. Musím hru ještě z loutkoherckého tvaru upravit pro činohru. Samozřejmě se rozhlížím po dalších titulech.

To znamená, že loupežníky nabídnete dětem?

Máme vymyšlený projekt, který dostal název Pohádková neděle. Dětem bude určena odpovídající pohádka Kubula a Kuba Kubikula. Večer pak sehraje dospělým lehce drastickou, trochu obscenní loupežnickou pohádkou.

Spolek divadelních nadšenců, tedy SPODINA, z té vtipné zkratky je cítit něco nízkého, malého, má to být úmysl?

Jako profesionální herec vím, že naše povolání

je těžký chlebiček. Leckdo si myslí, že patří k těm prestižním, což není pravda. Konec konců i v minulosti byli herci spodinou společnosti. V Poděbradech musí také ponížené žádat krále o povolení k provozování umění. Kromě toho jsme název souboru vymysleli v hospodě. Mozky roztočené na plné obrátky jsme chladili pivem. Přitom termíny mladina, stařina, spodina patří k vaření piva. Nakonec jsme přišli na to, že spodina zůstane po dokončení výroby piva na dně. A co je hlavně, spodina je vlastně ta podstata piva, která se pak vyhodí.

(čej)

Recenze: Na dotek

Spolek Divadelních Nadšenců (SPODINA) z Plzně si vybral k nastudování v režii Jakuba Zidulky hru současného anglického dramatika Petra Marbera Na dotek. Je to hra inspirovaná cool dramatikou, ale ve své razanci je umírněnější než typická cool dramatika. Je o pokřivenosti současných vztahů a klade si otázky zda vůbec jsme schopni opravdové lásky. („Celej život šukají, ale nevědí, co je to milovat“ – říká se v textu o obou mužských postavách. Muži hledají nejlepší postel a pak lásku, zatímco u žen je to naopak).

Snaha souboru odrazit současnost je evidentní a herci jsou nesporně disponovaní. Ale otázkou je, nakolik přesvědčivé jsou výrazové prostředky, které pro realizaci inscenace zvolili. Vsadili totiž na civilní herectví, mnohdy až lyrickost projevu (Dann Ondřeje Dočkala). Nejpravdivěji působila Olga Ženíšková jako Alice, neboť postava v sobě nesla určité tajemství. Tím, že se všichni snaží hrát životní pravděpodobnost, dostávají se do určitého stereotypu ve výrazu. Prvky cool dramatiky (přímočará pojmenování sexuálních praktik a podobně) se pak nutně nestávají prostředkem sdělení, ale jeho cílem. Tato clipová koláž vyžaduje odstup, jemnou nadsázku, ironii a sebeironii. Má kořeny v anglické mentalitě, v níž jsou emoce zadržovány pod povrchem a

nikoliv odkrývány. Tím i jakýkoliv pláč působí v inscenaci proti smyslu hry.

Vůbec už řada prvků v předloze odkazuje k tomu, že by mělo jít o hru - vždyť ona hra o proměnách vztahů je spuštěna hrou na internetu, od níž se všechno další pak odvíjí. K virtuálnímu, fiktivnímu, prolhanému světu pak odkazuje i samotný závěr hry, kdy je řeč o tom, že se Alice vymyslela. To, co je na hře nejzajímavější, vztahy, nejsou divadelními prostředky sděleny. Jen z textu se dozvíme, jaký je rozdíl mezi vztahem Danna k Alici a k Anně.

Civilismu inscenace odpovídá volba scénického prostoru, kdy se hraje mezi diváky, skutečně „na dotek“. Ale cool dramatičtější, onomu odstupu a ironii, který odpovídá předloze by naopak více svědčil odstup a kukátko jeviště. Domyšlená stavebnice scénických prvků svou strohostí a přestavbami naopak koresponduje více s textem hry než s plzeňskou inscenací. Pokud jde o promítání na plátno, pak skvěle zařfungovalo v situaci internetového dialogu. Jinde pak bylo už jen zbytnou ilustrací.

Přes všechny výše uvedené problémy je třeba ocenit dramaturgickou volbu ne právě nejednodušší předlohy a upřímnou snahu o reflexi současných problémů. A to jistě není málo.

ex

Divák musí odcházet z našeho představení zasažen, znepokojen

Rozhovor s Josefem Tejklem, režisérem divadelního souboru Černí šviháci z Kostelce nad Orlicí

Inspirací k vaší hře byl biblický příběh Lotovy ženy?

Jde spíše o silnou metaforu. Může se stát, že ne každý přijme představení v té podobě, v jaké ho prezentujeme. Jsme si vědomi, že je to výkřik, který si nebere žádné servítky. Nebylo by ani dobře, kdyby si je bral, protože já osobně velmi nesouhlasím s tím, když jsou divadla vlastně vazaly magistrátu a když hrají takové ty měšťanské pseudokomedie pro krotkého diváka. V podstatě suplují televizní zábavu, která je stále pod státním dozorem, ať chceme nebo nechceme. Pokud tady nebudou divadla, která se dokážou vyjadřovat otevřeně, bude to špatné a nějaká opozice, myslím tím občanská ne politická, být musí.

Napsat hru ze současnosti, to není jednoduché.

Musíte zapomenout na všechny okolnosti, které to provázejí a nesmíte podlehnout všelijakým autocenzurám. Zůstává také otázka, do jaké míry se podaří pojmeno-

vávat věci naplno a zůstat v divadelním tvaru. To je samozřejmě velké dilema, ale je třeba se o to pokusit.

Co Vás tedy štví na stavu dnešní společnosti?

Nejvíce mi vadí odklon od duševních hodnot k těm hmotným, k bohapustému konzumu, vadí mi, že většina národa nerozliší kýč od kvalitní kultury, masová kultura kvete, dominuje šoubyznys, který je naprosto tupý a omezený.

Vaší snahou je tedy diváka nějak vyburcovat či vyprovokovat třeba ke smutnému smíchu, jak píšete ve vašem programu?

Diváka můžeme přimět i k odchodu, když dá najevo nesouhlas a vědomě se zařadí na tu stranu, která je spokojená, která je tzv. za vodou. Lidé, kteří jsou za vodou, totiž nemají potřebu hodnoty pěstovat. Čím je člověku hůře, tím více se obrací k bohu, kdežto ti zazobaní to někdy udělají až těsně před smrtí.

Můžete objasnit, proč se jmenujete Černí šviháci?

Samozřejmě je tam jistá hříčka, protože „černý švihák“ se říká fernetu, ale zároveň je to i tématická konfese, neboť my se vůbec nezabýváme tématy veselými, my je možná humornou spíše satirickou formou zjevujeme. Černá barva u nás dominuje.

Zaujala mě vaše spolupráce se skupinou Oboroh, můžete nám k tomu něco říci?

To je úplně jednoduché. My jsme ze stejného kadlubu i skupina Oboroh vznikla v Kostelci nad Orlicí a vlastně na sebe velmi slyšíme, ta poetika je nám blízká, zkrátka jsme kamarádi.

Čeho chcete vlastně svou hrou dosáhnout?

Jde nám především o to, aby divák neodcházel jenom pobaven nebo znuděn. To je chyba. Musí být zasažen, znepokojen, musí nad sebou přemýšlet.

(čej)

Recenze: Solný sloupy

Inscenace hry Josefa Tejkla Solný sloupy v provedení Černých šviháků z Kostelce nad Orlicí se určitě setkává s rozporuplným přijetím, protože její druh humoru a výrazových prostředků není akceptovatelný pro každého. Tejkl v této své hře navazuje na některá svá dřívější díla z období totality (Ptáci na odstřel, Kde je zakopán pes) a klade si podobné otázky. V inscenaci tušíme záměr předvést svět, který totálně propadne zkáze, vyklenout oblouk od konkrétního českého bahna až k obecnějšímu nadčasovému pohledu na nevyhnutelnost zkázy pokleslého světa. Je to záměr pro mnohé jistě vzrušující. Ale jeho sdělení divadelními prostředky má řadu problémů a nutí nás klást si řadu otázek. Ne na všechny dokážeme najít přesvědčivou odpověď.

Tušíme záměr zobrazit to nejnižší dno a největší bahno, tu nejnižší pokleslost, kterou jeviště unese. Ale jen tušíme a občas se ptáme sami sebe, zda je to opravdu pokleslost chtěná a ne jenom povrchní a neumělý pivní či televizní humor. Není totiž nastolen zřetelný klíč, který by nám odpověď na tuto otázku jasně zprostředkoval. Pokud se domníváme, že jde skutečně o záměrné prezentování pokleslosti, nabízí se další otázka: je vůbec možné realizovat tento záměr na jevišti tak, aby vše působilo

bezprostředně, „neudělané“? Zatím se na jevišti mísí výrazové prostředky natolik, že občas jen obtížně vnímáme, co je jen zachycení reality a co už symbol či metafora. Co je záměr a co je jen neúmyslná neobratnost. Tato skutečnost pak poněkud poznamenává i temporytmus inscenace. Také herecké prostředky jsou různorodé, v metaforické zkratce nejlépe vycházejí postavy Tchyňe (Josef Žid), Medvídky (František

Novák Michalec) a Slávy (Zbyněk Svoboda). Vynikající je výtvarné řešení inscenace - od stísněných králíkáren až k závěrečnému strobooskopu a metaforické projekci.

Můžeme tedy shnout, že jsme viděli úctyhodné dílo, které se sice nevyhnulo řadě problémů, ale které se snaží bez přikrášlení reflektovat marasmus světa, v němž žijeme.

ex

Hlavně potřebujeme nové divadlo

Rozhovor s Vlastimilem Peškou, režisérem Ořechovského divadla

Jak se dostavil impuls ke Zvířecímu divadlu?

Základem je krásná hra od Ivy Peřinové, kterou jsem viděl v Libereckém Naivním divadle a na Skupově Plzni. Původně šlo o loutkovou hru, ale se svolením autorky jsem ji přepsal a trochu upravil pro činohru. Líbila se mi krásná alegorie na lidské bytí. Někdy čas téma zrál a loni byla premiéra. Připsal jsem ještě texty písni a hudbu. Změnil se i název hry na Zrzavá subreta aneb Zvířecí divadlo.

Poetika vašeho divadla je dobře přijímána českým publikem, je tomu tak i v zahraničí, kam často zájždíte?

Naše hry jsou natolik sdělné, že publikum většinou pochopí o co jde. Hlavně jde o to hrát dobře.

V repertoáru Ořechovského divadla jsou pouze komedie, neláká vás změna žánru?

Drama k Ořechovskému divadlu absolutně nepatří, to říkám se vši odpovědností. Na podzim připravujeme opět

premiéru komedie, která nese název Jeppe aneb Pámbu v kratasech.

Jedná se o variantu hry Jeppe z vršku?

Spíše tím naše hra jenom voní, čili přišla inspirace. Z původního textu jsem použil jeden monolog. Napsal jsem si to k životnímu výročí a budu hrát hlavní roli. Zkusím si to jednou v životě, pak už se hercům do toho plést nehodlám. Půjde o moji osobní výpověď.

Ve vašich hrách hraje vždy celý soubor, nejsou třeba potíže při zkouškách, scházíte se bez problémů?

Problémy v zásadě nemáme. Herci dostanou dopředu ferman a dokážou si podle potřeb souboru udělat volno. Když nemohou, tak se omluví, protože jinak jsem velmi nevrlý, nepřijít bez omluvy by si možná ani nedovolili. Samozřejmě tu a tam někdo onemocní, ale to je normální, vždycky se najde řešení, hlavně se musí pracovat.

Co generační problémy, přicházejí

mladí herci?

Chtěl bych, aby jich bylo ještě více, ale jak možná víte, náš divadelní stánek je v havarijním stavu. Dokonce máme výměr o zákazu hraní v budově, takže mladým nemůžeme nabídnout odpovídající prostředí.

Jak se vyvíjí záležitost kolem nového kulturního stánku v Ořechově?

Skutečně se nám podařilo po republice vybrat peníze na projekt, tedy částku 400 000 Kč. Ještě jednou všem děkuji. Teď objíždím politiky, funkcionáře a sháním peníze na vlastní stavbu.

Jaká částka bude zapotřebí?

Jde o 47 milionů, nevím, ale asi to zůstane na úrovni snů. Máme šanci získat půlku z EU, druhou si musíme sehnat sami. Příští pátek jedu na ministerstvo kultury, Pavel Dostál mi určitě řekne, že peníze na kultúrky nemá. V podstatě jsem ale optimista. Myslím, že do 10 let peníze seženou. Když Vás odněkud vyženou dveřmi, musíte vlézt oknem.

(če)

Recenze: Zrzavá subreta

Původní loutková hra Ivy Peřinové Zrzavá subreta aneb Zvířecí divadlo byla napsaná o poměrech, které u divadla vládnou, ovšem z pohledu zvířecího světa, je budovaná prostřednictvím bajek. Vlastimil Peška ve své úpravě pro Ořechovské divadlo vypustil řadu základních stavebních kamenů. Především škrtl, že se hraje o ušlechtilém vlkovi ("hra ze života") a Karkulka s myslivcem jsou z hlediska zvířat záporné postavy. Vytratila se tak řada dalších motivů, z nichž se poskládá tematická linie příběhu až k závěrečné likvidaci subrety lišky v pohádce o Budulínkovi. Zatímco u Peřinové má všechno svůj smysl, v Peškově úpravě ho leckdy postrádáme.

Zpočátku ořechovská inscenace zaujme, protože sledujeme „rozdání karet“: kozel-hlavní milovník, mladé kočičky-sboristky, slepice-nápovědky a tak dále. Ale u základních, leckdy povrchních znaků (viz čáp-choreograf -teplouš) inscenace zůstává. A v okamžiku, kdy jsou vypuštěny bajky, není v podstatě o čem hrát. Jako kdyby pro ořechovské byly důležitější jednotlivé fóry (přetahování o žížalu, vyťahování rybí kostry z žaludku

tučňáka atd.), než sdělení tématu hry.

Pokud jde o kostýmy, pak je třeba konstatovat, že tam, kde jsou řešeny jen znakem (například šaty a klobouček u lišky), fungují daleko lépe, než tam, kde jsou příliš doslovné (slepice, prase...). Lze předpokládat, že pokud by inscenace šla více po tématu než po vnější charakteristice, některé doslovnosti v kostýmu by pravděpodobně opustila (například zobá-

ky u čápa a vrány či rypák u prasete).

Ořechovské divadlo se v Poděbradech představilo s formou divadla, která je pro ně charakteristická - je založená na muzikálnosti souboru, písničkách, doslovnosti vtipů ... Ale tato forma nebyla bohužel tentokrát naplněna odpovídajícím obsahem nesoucím zřetelné tematické sdělení.

ex

V létě chceme diváky hlavně pobavit

Rozhovor s Ladislavem Langrem, režisérem a dramatikem poděbradského souboru Jiří.

Dnes končí Femad, ale na poděbradském zámku divadlo chybět nebude. Už několik týdnů se zde intenzivně připravuje projekt, který vyvrcholí páteční premiérou. Na zámeckou zahradu přijede král Ludvík XV. se svým dvorem, kardinál Mazarine, vojáci, ale hlavně Fanfán Tulipán. Duchovním otcem a režisérem velkolepého projektu je Ladislav Langr.

Chtěli jsme nějakým způsobem oživit zámeckou zahradu, která je po celý rok veřejnosti nepřístupná. Na několika místech v republice se hraje během léta divadlo v přírodě, což má svoji atmosféru, svoji romantiku, svůj půvab. Když tedy sečteme příjemné prostředí zahrady a zábavné divadlo, tak je skoro vyhráno.

Kdy Vás to napadlo?

Nápad se dostavil při loňských Letních divadelních slavnostech. Řekli jsme si, proč tady hrají cizí soubory, když se tady můžeme představit i my. Ostatně hra Deset malých černoušků, kterou v zahradě náš soubor divákům nabídl, byla velice zdařilým představením. Takže jsem hledal vhodné téma, v jedné fázi se mi zdála vhodná Lucerna. Docela živě jsem viděl, jak se v bažinách za kněžnou a mlynářem s lucernou trousí zahradou na zámeček 150 diváků. Lucernu se však nedávno hrála v Nymburce a v podstatě je notoricky známá. Není v ní ani tolik vtípu, který bych očekával od letní zábavy. Potom se mi dostal

do ruky Fanfán Tulipán od Saši Lichého. Jde to známý titul, snad každý zná jeho filmové zpracování, jeho literární úprava potlačuje melodramatické linie a sází na humor.

Každý režisér si ale zvolenou hru ještě upravuje podle svých představ a možností souboru

Hru jsem ještě seškrtal na polovinu, snížil se i počet herců a udělali jsme z ní Fanfána, který se tu bude 21. května hrát. Protože jsme chtěli hrát celé prázdniny, oslovili jsme Nymburk, Libici a s lidmi, co do toho šli, jsme vytvořili 2 až 3 alternace. Tento projekt je záležitostí celého spolku, takže i ti, co nehrají, se na hře nějakým způsobem podílejí. Naším úmyslem je především diváky pobavit.

Společně s poděbradskými ochotníky vystoupí i známý profesionální herec...

Kromě zahrady a divadla v přírodě bude dalším magnetem pro diváky herec pražského Divadla ABC Otakar Brousek mladší. Ještě před tím jsem oslovil dva jiné herce, oba měli zájem, ale pro časové zaneprázdnění se omluvili.

Jak se vám spolupracuje s Otakarem Brouskem?

Pan Brousek spolupracuje s ochotníky poprvé, mohu říci, že je to vynikající osobnost jak po herecké tak lidské stránce. Text a role se mu líbí. Původně dohoda zněla, že přijde

na čtenou zkoušku, potom ještě dvakrát a na generální zkoušku. Překvapivě ale přijíždí i na další zkoušku.

Podobný projekt se v Poděbradech ještě nerealizoval...

To je pravda, přiznám se, že se těším a zároveň také trochu strachuji. Soubor má na repertoáru několik dalších her, takže není mnoho času na zkoušení. Sázím na laskavost diváků a také na to, že Otakar Brousek vytáhne ostatní k dobrým výkonům.

V případě velmi nepříznivého počasí se zřejmě hrát nebude

Hra je skutečně z prostředí zámecké zahrady nepřenositelná, zapomněl jsem vysvětlit podstatnou věc, nehraje se na jednom místě, hereckým prostorem je celá zahrada. V podstatě se děj odehrává na pěti místech. Tady na Femadu je migrující dramaturg, my budeme mít migrující jeviště a také obecnostvo. Někdy také říkám, že je to představení, se kterým divák jde.

Pokud nepůjde, tak nic neuvidí. Ve skutečnosti budou diváci v jednom případě stát asi 5 minut, ale jinak budou přecházet a sedět.

Máte představu o počtu představení?

První premiéra je tedy 21. května, druhá o den později a potom se bude hrát 27x až do konce září. 1. a 2. října plánujeme první a druhou derniéru. Hrajeme vždycky v pátek a sobotu, pokud zahradě nebude jiný program. Účastníci Femadu jsou samozřejmě srdečně zváni.

(čej)

